

מערכי שיעור בנושא קבלת השונה – חט"ב

שיעור 1

- מסבירים שאנחנו מתחילים סדרה של מערכי שיעור בנושא קבלת השונה.
- קוראים את הסיפור על הברווזון המכוער
- שאלות לדיון: מדוע הברווזון ברח מביתו? מה המסר של הסיפור?
- שומעים את הסיפור על האיש הירוק.
- מחלקים דף ובו איור של האיש הכחול והאיש הירוק ומפיהם בלוני חשיבה – ומבקשים מהתלמידים למלא את בלוני החשיבה. אפשר גם לצבוע.
- משתפים בכיתה – מי שרוצה. אפשרי גם לתלות.

הברווזון המכוער/ הנס כריסטיאן אנדרסן

ויהי היו ואמא ברווזה ישב ודגרה בסבלנות על שש ביצים יפות למראה. לא עבר זמן רב ונבקעו חמש ביצים מתחת לגופה החם של אמא ברווזה וחמישה אפרוחים צהובים חמודים הציצו לאוויר של העולם, להושיט לקבל את ארוחתם הראשונה. ורק הביצה השישית, שהייתה הגדולה מכולן, לא התבקעה. חמשת האפרוחים כבר טרפו תולעת ונרדמו, ואילו הביצה השישית טרם נבקעה. שעות אחדות חלפו ללא סימן חיים עד שלבסוף התחילה הביצה מתגלגלת על פני העשב ומתוכה יצא אפרוח מכוער וצנום, עיניו נוגות והוא מדדה בחוסר יציבות על רגליו הדקיקות כקורי עכביש. "אבוי לי", חשבה אמא ברווזה. "כמה הוא שונה מהאחרים!" ואכן, לא היה הברווזון המכוער דומה לשאר אחיו צהובי הכנף. לא הייתה כל בררה לאימא ברווזה אלא לשים אותו בין שאר אפרוחיה ולהעמיד פנים בעיני כל בעלי הכנף סביבה שהכל אצלה כשורה. כאשר גדלו האפרוחים, החליטה אימא ברווזה לצאת עמם לטיול, היא ערכה אותם בשורה וצעדה בראשם גאה לחצר המשק. אכן שורה לתפארת, אלמלא אותו ברווזון מכוער אשר בקושי הלך, והיה נופל מדי פעם אל תוך הבוץ ומתלכלך. אימא ברווזה עשתה עצמה כאילו אינה חשה בכך והמשיכה בדרכה למלכת חצר המשק הטרוטה. "הרשי נא לי להציג לפניך את ברווזי", אמר ברווזה, וכל אחד מן הברווזים נפנף בזנבו כפי שלימדה אותו אימא. רק הברווזון, קד קידה הפוכה, איבד את שיווי משקלו ונפל אחורנית. המלכה הביטה בקרירות ואמרה: "אכן ברווזים חמודים גברת ברווזה, אך עליך לעשות משהו עם הברווז האחרון, התנהגותו ממש מזעזעת". הברווזון השפיל את ראשו בעצב ואילו חמשת האפרוחים צחקו.

אחרי מאורע זה, ידעו כבר כל תושבי החצר כי הברווזון לא יכול היה עוד לשאת את חייו בחצר והחליט לברוח. כך ברח לו מדדה בין גדרות ושיחים, עד שהגיע אל האגם, שם קיננו ברווזי הבר. אולם גם בין ברווזי הבר לא מצא הברווזון המכוער את מקומו. הם ידעו לצלול טוב ממנו והוא חש עלוב לידם. הוא המשיך לנדוד עד שגילה בקתה מוזרה בתוך היער. בבקתה הייתה זקנה ועמה חתול ותרנגולת. הזקנה שמחה שבא כי הייתה רעבה מאוד, וחשבה שהברווזון יוכל להטיל בשבילה ביצים טובות למאכל. אולם משגילתה כי אין הברווזון מסוגל להטיל ביצים, גירשה אותו כשהיא צועקת אחריו: "אין אתה יודע להטיל ביצים ואין כל תועלת בך. הסתלק!" הברווזון מחה דמעה והמשיך בודד בעולם. לבסוף הגיע הברווזון לאדמת בור ומצא בה מחסה ושם מתחת לעץ ראה מראה שעורר בו געגועים לביתו.

מתוך הסבך התנשאה עדת ברבורים ארוכי צוואר כשהם מטים לעבר השמש. הברווזון הרים את צווארו המסורבל, כאילו רצה להצטרף אליהם, אך הציפורים ההדורות נעלמו. מעולם לא הרגיש את עצמו הברווזון כ"כ מסכן ועלוב, והוא החליט ללכת לנהר כדי את צרותיו. אך הנהר היה קפוא מקור, ואלמלא הילדים ששיחקו בו לא היה מי שיציל את הברווזון. הילדים הביאו אותו הביתה, אך הוא ידע שאין זה מקומו, בעיקר אחרי ששמע את אימם מציעה בהתלהבות לבשלו לארוחת הערב.

ברבות הימים גדלו כנפיו והתחזקו, והוא גם למד להגביה עוף למחייתו. כל זאת משום שחייב היה להתמודד עם כל הסכנות האורבות לברווזון בודד בעולם. באחת הטיסות הגיע לגן ציבורי ובגן שטו להם ברבורים צחורי כנף, אותם ברבורים שראה קודם לכן. הוא חשש מאד לגשת אליהם, כי לא ידע שמראהו השתנה בינתיים. הוא חשש שיגרשו אותו או שיהרגו אותו. לפתע חש כי רצונו להישאר עימם עז מאוד. הוא החליט להצטרף אליהם גם אם יגרשוהו. הוא פרש כנפיים וטס לעבר הברבורים וראה להפתעתו שהם שטים לקראתו ולא מתרחקים ממנו. ודאי עכשיו יתקפוני, חשב, והשפיל את מבטו, אך ברגע שעשה כן, השתקפה לו בבואתו והוא ראה להפתעתו, כי איננו עוד הברווזון המכוער שהכיר, לפניו ראה ברבור יפה כנפיים וצחור. כל הברבורים וקיבלוהו בסבר פנים יפות, וכך שט לו כשהוא מוקף ברבורים כמותו, ושוב לא היה נרדף בידי יצור כלשהוא, לא אדם, לא חיה ולא ברווז. מובן שהייתה סיבה חשובה לשינוי הגדול שחל בו אין הוא נולד בתוך ביצת ברבור.

הסיפור על האיש הירוק / יהונתן גפן

אם במקרה אני פוגש מישהו
שלא מבין אותי או חושב שאני תינוק,
אם במקרה,
אני פוגש מישהו
שלא יודע לצחוק ולבכות,
אם אני פוגש מישהו כזה,
אני תיכף מספר לו על האיש הירוק:

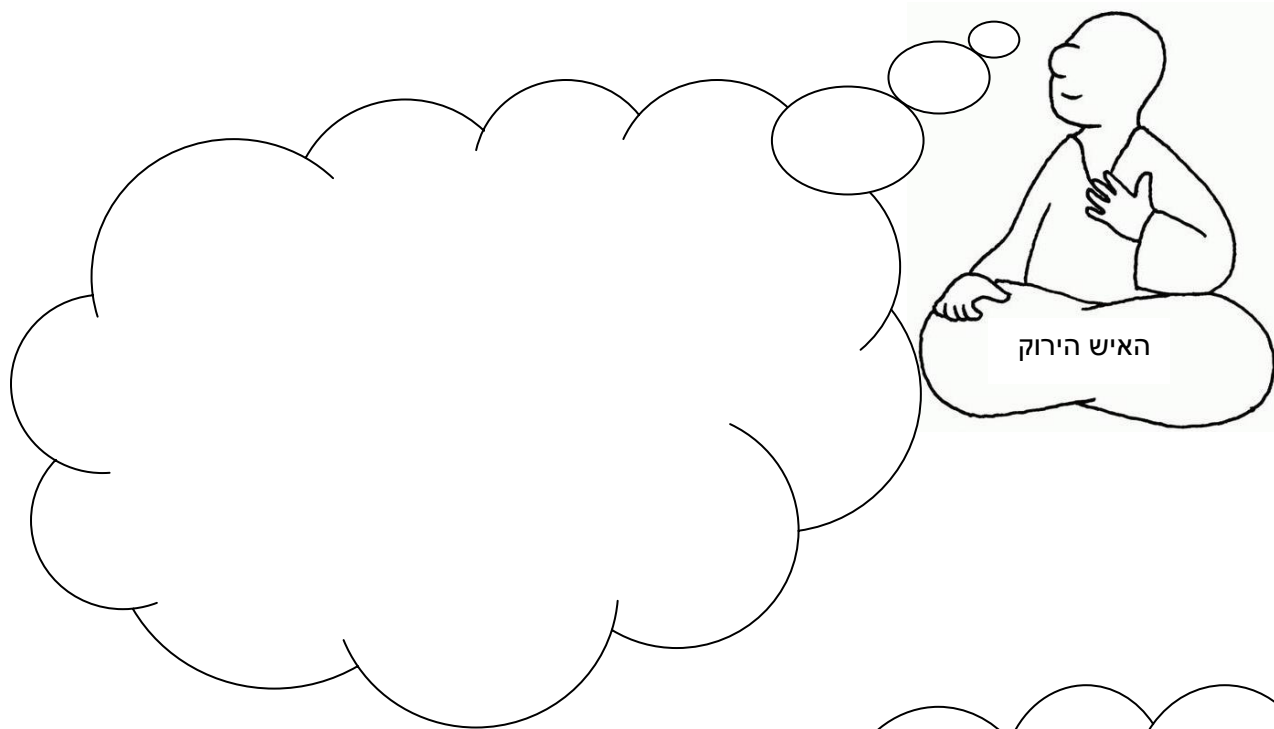
היה היה פעם, בעיר ירוקה, גר לו איש אחד, איש ירוק.
האיש הירוק גר בבית ירוק עם דלת ירוקה וחלונות ירוקים. הייתה לו אישה ירוקה,
ושני ילדים ירוקים. ובלילות, הוא היה ישן במיטה הירוקה שלו וחולם חלומות –
ירוקים ירוקים.

יום אחד, קם האיש הירוק בבקר ירוק, נעל נעליים ירוקות, לבש חולצה ירוקה
ומכנסים ירוקים, על ראשו חבש כובע ירוק ויצא החוצה. האיש הירוק נכנס לאוטו
הירוק שלו, ונסע בכביש הירוק.

מצד אחד של הכביש, ראה האיש ים ירוק, ומצד שני המון פרחים ירוקים. זה היה
יום יפה, והאיש הירוק שמח, ושר שירים ירוקים, ועשן סיגריה ירוקה עם עשן ירוק.
ואז ראה האיש הירוק שעל שפת הכביש עומד איש כחול. האיש הירוק עצר את
האוטו הירוק שלו ושאל את האיש הכחול:

"הי איש כחול, מה אתה עושה פה?"

"אני?" אמר האיש הכחול, "אני מסיפור אחר".

האיש הירוק

האיש הכחול

שיעור 2

- עושים סימולציה. נותנים לשלושה ילדים בעלי יכולות תיאטרליות כרטיסיות המתארות את תפקידם בסיטואציה, חשוב שהילד השלישי לא יהיה ילד דחוי או עם בעיות חברתיות. מבקשים מילד רביעי להיכנס לסיטואציה ולהגיב, בלי שמספרים מראש מה תהיה הסיטואציה. אפשרי – לתת לילד הדחוי סרט כחול ולילדים האחרים סרטים ירוקים.
- שואלים את אותו הילד איך הרגיש בסיטואציה ולמה עשה מה שעשה. שואלים את הילד ששיחק שונה איך היה מרגיש לו זאת לא היתה סימולציה, אלא מציאות.
- שואלים אם יש מישהו שרוצה להחליף את הילד הרביעי ולנסות להגיב אחרת.
- דיון:
 - איך הרגשתם כשצפיתם בסיטואציה?
 - איך הרגישו השחקנים החזקים? הירוקים?
 - האם זה נראה לכם בדיוני או קרוב לדברים שאתם רואים ביום בביית הספר או אחר הצהריים?

כרטיסיה 1

אתם שני ילדים מקובלים וחזקים. מולכם יושב ילד שונה – בגלל שהוא כחול ואתם כולכם ירוקים. עליכם לאמלל את חייו בדרכים שונות – אבל בהדרגה. תתחילו מדבר קטן ותמשיכו לדברים יותר חמורים.

כרטיסיה 2

אתה ילד כחול בכיתה שבה כולם ילדים ירוקים. שני ילדים ירוקים הולכים לגשת אליך ולנסות להציק לך. התעלם במידת האפשר, יכול להיות שמישהו אחר יגיע לעזרה!

שיעור 3

- כותבים על הלוח קבלת השונה ועושים שמש אסוציאציות בה צריך לכתוב – מי הם אותם שונים שקשה לנו לקבל. מסביב לשמש לכתוב הצעות של התלמידים כמו חנון, שמן, הומו, ערבי, עולה חדש וכן הלאה.
- לכתוב על הלוח הגדרה, בעזרת התלמידים לכל אותן אסוציאציות. למשל: חנון: טוב בלימודים, אין לו הרבה חברים. אחרי שכותבים הגדרות: האם יש משהו רע בכל אותן הגדרות? משהו שמצדיק יחס מיוחד או מפלה לרעה? ברור שלא.
- למה אנחנו מתייחסים לאנשים ששונים במשהו בצורה מסוימת?
- איך אפשר למנוע את זה? מה אפשר לעשות נגד זה?
- מה יכול לעשות ילד שמרגיש שמתייחסים אליו בצורה משפילה, רעה או מפלה בגלל שהוא שונה?
- מה יכול לעשות מי שרואה מהצד סיטואציה כזו?

שיעור מסכם

- ממלאים שאלון אישי – כל אחד צריך לשתף לפחות בשאלה אחת בסבב.

שאלון אישי – קבלת השונה

למה אנחנו מתייחסים בצורה מזלזלת לאנשים ששונים מאיתנו?

מיהם האנשים שלדעתי מקבלים את היחס הכי קשה בכיתה או בבית הספר?
למה?

תאר מצב בו היית עד ליחס משפיל למישהו אחר בגלל שונותו.

מה עשית בעניין? האם הגבת?

תאר מצב בו הרגשת שאתה שונה ולכן מקבל יחס לא טוב. מה עשית בעניין?
